

APPROBATIO.

Legi qua potui diligentia Tomum Tertium de Iustitia doctissimi, & non satis pro meritis laudati Doctoris Ludouici de Molina à Societate Iesv à Regio Senatu mihi commissum; opus quod fidei nihil habet aduersum; in quo ad amissam Theologicam peritissimè ac exactissimè reducit ea, quæ de Maioribus, Tributis, Delictis & quasi Delictis circa bona externa, atque de restitutione in genere, & circa eadem bona Iurisperiti disputant. Quibus labor hic & iucundus & necessarius proculdubio erit, sed maximè Theologis, qui huc vsque non viderant nexos hos Iurisperitiæ titulos cum Conscientiæ & Theologiæ regulis. Quarè opus dignissimum mihi visum est, quod typis mandetur. Madriti è nostro monasterio sanctissimæ Trinitatis idibus Decembris, anno Domini 1598.

*Magister Frater Didacus
de Auila.*

INDEX DISPUTATIONVM,
QUAE IN PRIORI PARTE

Tertij Tomi continentur.

- 576 De varijs in Hispanijs bonorum vin-
577 culis.
578 Licetne Hispaniarum primogenita institu-
antur.
579 Maioratus institutio ex legitimis alijs debi-
tis, quando valida sine Regis facultate, ex con-
sensu eorum, quibus legitime illa debentur.
Et quædam alia rei huius occasione examinan-
tur.
580 Maioratus qui legales, & qui ex aliorum insti-
tutione.
581 De maioribus titulo Comitatus, Marchiona-
tus, aut alio simili, à principibus institutis, quæ
tam perpetuitatem, ac indiuiduitatem, quoad
titulum ipsos, & res, quibus sunt annexi, ha-
bere debeant.
582 De maioribus, qui à priuatis, ex regia facul-
tate, aut sine illa, instituantur; & quæ eorum
institutio vtilior.
583 Maioratus, ac melioratio, tum vltima volunta-
te, tum etiam contractu, fieri possunt. Et quæ-
do reuocabiles sint ab institutore, interim dū
vixit, quando vero irrevocabiles.
584 Vtrum, ut maioratus institutio, ac melioratio
in tertio, irrevocabiles reddantur, necessaria sit
traditio per actum factum, ut per clausulam
constituitur. Et de alijs duobus actibus, qui-
bus eisdem dispositionibus irrevocabiles effi-
ciuntur.
585 Vtrum, ut maioratus institutio, aut melioratio
in tertio contractu inter viuos facta, irrevoca-
biles reddantur, satis sit traditio rei vnius, an
requiratur omnium ad illas attentantium. Et
an traditione irrevocabiles reddantur, etiam
quoad bona futura.
586 Quibus alijs actibus maioratus institutio, &
melioratio irrevocabiles reddantur.
587 Vtrum, ut maioratus institutio, aut melioratio,
irrevocabiles sint ex capitibus quatuor dispu-
tationibus præcedentibus explicatis, necesse
sit accedat acceptatio. Atque ex quibus capi-
tibus reuocari adhuc nihilominus cuiusmodi
instituciones possint.
588 Instituens maioratum ex suis bonis, ad eumq;
vocans filium suum primogenitum, & descen-
dentes illius, nulla alia vocatione omnino fi-
cta, an finitis descendentes ex illo, maiora-
tus exspiret, & bona illa libera reddantur.
589 Vtrum deficientibus omnino descendentes
ex primo institutore maioratus, exspiret maio-
ratus; an transeat ad collaterales, consangui-
neos institutoris.
590 Quando in institutione mentio non est facta de
maioratu, quibus verbis ac coniecturis censen-
dum erit institutum esse maioratum.

Tom. III.

- 591 Qui facultatem obtinuit ad vnum maioratum
institueudum, num possit instituire duos. Et
qui facultatem obtinuit ad duos institueudos,
vtrum instituire possit vnum tantum.
592 De institutione maioratus, ut in eo succedat,
quem vltimus possessor, aut alius, elegerit.
593 Is, cui electio est commissa, si semel eligat, an
possit iterum eligere, & variare in persona ele-
cta. Quod si ad maioratum non eligat, qui in
eo succedat.
594 Vtrum is, cuius voluntati electio ad maioratus
successionem commissa est, teneatur eligere di-
gniore, vel possit dignum, aut etiam indi-
gnum, eligere, digniore prætermisso.
595 Vtrum is, cuius arbitrio electio ad maioratus
successionem commissa est, teneatur eligere di-
gniore, vel possit dignum, aut etiam indignum,
eligere, prætermisso digniore. Et quantum
peccatum sit, tam hunc, quam eum, cuius vol-
untati electio commissa est, non eligere di-
gniore.
596 De maioratum cõsuetudine titulo prescriptionis.
597 Regis facultas, aut confirmatio, qualis necessa-
ria, ut ea institutio maioratus sit valida, quæ
Regis facultatem, ut valida sit, requirit.
598 Vtrum princeps institutionem maioratus inua-
lidam, quod ex Regis facultate non fuerit fa-
cta, confirmare possit ac validam reddere, post
mortem institutoris.
599 Quædo ad maioratus institutionem, necessaria
est regia facultas, num satis sit, si ea sit conces-
sa, an vero requiratur, ut literis sit expedita an-
te maioratus institutionem, & vtrum exspiret,
re integra, morte concedentis. Et quid de con-
firmatione maioratus quoad hæc omnia.
600 Maioratus institutio, ut sit valida, num scriptu-
ram requirat. Et vtrum, sine insinuatione, va-
lida sit vltra summam, quæ sine insinuatione
donari potest.
601 Vxor vtrum sine facultate viri possit maiora-
tum instituire.
602 Vsu rationis carès, mutus, minor, & prodigus,
num maioratum instituire valeant.
603 Filius familias vtrum maioratum instituire possit.
604 Religiosus num maioratum instituire possit.
605 Damnati ad mortem naturalem, & alij serui
pena, an instituire possint maioratum.
606 Ex quibus bonis maioratus institui possit. Et
num institutio illius ex omnibus bonis sit va-
lida. Et vtrum ab ecclesiasticis de suis bonis
institui possit.
607 Maioratum an instituire possit vxor, vel meli-
orare vnum filiorum, ex bonis, quæ ex altero
marito, sibi obuenerunt, aut ex mediocritate luctu-
rum, si superstitibus filiis prioris mariti, tran-
seat ad secundas nuptias.

* 4 Ma.

Index Disputationum.

- 608 Maioratus de re aliena in situus, quatenus validus. Et utrum ex re emphiteutica feudalis, aut ex censu, in situus valeat. Et quousque in situus valeat de rebus in alio regno constitutis. Et utrum institutio ex regia facultate possit contingere legitimis filiorum clericorum, aut religiosorum, vel etiam filiorum, qui postea nascuntur.
- 609 Vtrum in filio vnigenito institui valeat maioratus de tertio, sicut ex regia facultate. Et num tunc seruari debeat dispositio leg. 27. Tauri.
- 610 Vtrum in legitimo, aut etiam in illegitimo, in situus valeat maioratus.
- 611 Leges seu conditiones, que in maioratum in institutionibus adhibentur, quando veræ conditionis, & quando modi, rationem habeant, & quousque obligent.
- 612 Cōditio, aut modus, impossibilis maioratus institutioni appositus, an eam vitient, vel non, sed habeantur pro non appositis. Et decisio quorundam dubiorum.
- 613 De conditionibus appositis vocationibus ad maioratus circa matrimonia celebranda.
- 614 De conditionibus, aut modis, ut vocatus ad maioratum ducere non possit uxores certæ qualitatis, aut ut ducere teneatur uxorem arbitrio, vel consilio alterius.
- 615 De conditionibus, aut modis, circa nominis ac armorum delationem.
- 616 Institutores maioratus, aut etiam successores in illo, quousque descendentes in situatoris prebere teneantur alimenta, vel etiam dotes feminis.
- 617 Vtrum in Hispanorum maioratibus iure sanguinis, an iure hereditario, succedatur. Et an successores, vel etiam institutor variare possit conditiones, modos, & vocationes, prima institutione maioratus apposta.
- 618 Num in Hispanorum maioratibus iure directo, an obliquo, succedatur.
- 619 Maioratus possessor nisi satisfacere teneatur successori de rebus maioratus integre restituendis.
- 620 Infamis num in maioratu succedere possit. Et num maioratus sit dignitas.
- 621 Vtrum amens succedere possit in maioratu.
- 622 Vtrum surdus simul ac murus, item que cæcus, succedere in maioratu possint.
- 623 Vtrum religiosus, aut clericus, succedere possit in maioratu.
- 624 In maioratum Hispanorum successione, an maior natus sit cæteris præferendus. Et quousque illegitime natus succedere possit in eisdem maioratibus.
- 625 Fæminæ quousque à successione in maioratu excludantur, & ad succedendum in eo admittantur.
- 626 Representatio quousque in feudis, in successione regni, & in maioratibus Castellæ admittenda sit.
- 627 In regno, aut in alijs maioratibus Castellæ, quousque collaterales succedant, admittendaque sit representatio in ea successione. Et num succedat proximior ultimo possessori.

- 628 Num ultimo maioratus possessori succedere debeat con sanguineus ipsi proximior, an vero proximior maioratus institutor. Idem de fideicommissio familia relicta. Et num in eorum locum habeat representatio.
- 629 Exponitur postrema pars leg. 40. Tauri circa successione in maioratibus ex præscripto illos instituentium.
- 630 In successione in maioratibus de bonis coronæ regni Lusitani iuxta legem mentalem, an locum habeat representatio, præferendusque sit nepos, patruus, an e contrario.
- 631 In maioratibus Lusitanis de bonis patrimonialibus institutis, an locum habeat representatio, neposque patruus sit præferendus.
- 632 Vtrum in successione in ipsamet regni Lusitani coronæ, locus sit representatio, ac proinde nepos ex primogenito prædefuncto, præferri debeat patruo.
- 633 Examen quorundam dubiorum in maiorem corum lucem, quæ hætenus de successione in regno, & in alijs maioratibus dicta sunt.
- 634 Maioratus esse non possit in pendentia non, sed ab ultimo possessore trahatur ite vocabiliter ad proxime vocatum existentibus, etiam si postea nascatur alius proximior vocatus.
- 635 Fructus bonorum maioratus pendentes tempore, quo ad successorem defertur, utrum integri ad nouum successorem pertineant, an vero cum prædecessore, seu cum successore in bonis illius, sint diuidendi.
- 636 Dominium, & possessio, tam ciuili, quam naturalis, delato maioratu, iure Castellæ ad sequentem successorem ipso iure, absque villo prorursu actu, transit.
- 637 De remedio possessorio, quod maioratus successori ex leg. 25. Tauri solent concedi pro consequenda actuali tenuta rerum maioratus.
- 638 Nonnulla dubia circa præcedentia examinantur.
- 639 An viuente maioratus possessore, is, qui post eius mortem successione præterit, possit in tentare actionem, ut declaretur verus, post mortem illius, successor.
- 640 Successor in maioratu, an ad debita institutoris teneatur.
- 641 Successor in maioratu, an teneatur soluere debita prædecessoris in illo, qui eius maioratus institutor non fuit.
- 642 Augmentum factum in rebus maioratus, quousque. Et num augmentum quasi naturaliter, & casu tempore vnus rebus maioratus obueniens, ad successores pertineat.
- 643 Augmentum per se potens consistere, seu extrinsecum, quod rebus maioratus, possessoris industria, aduenit, an ad maioratum, successoresque proinde in illo pertineat.
- 644 Vtrum augmentum intrinsecum, seu ita industria possessoris accedens rebus maioratus, ut non possit per se consistere, pertineat ad maioratum, ad successoresque in illo.
- 645 Vtrum ex maioratu Trebellianica, aut Falcidia, detrahi possit. Et quousque maioratus possessor emolumenta ex maioratu percipere possit.

Ad

Index Disputationum.

- 646 Ad quæ onera maioratus possessor teneatur. Et num facere teneatur inuentarium de rebus maioratus.
- 647 Maioratus quousque ab institutore dissolui possit. Et num bona illius à possessore maioratus propria autoritate alienari valeant, saltem per compromissum, aut transactionem. Et num sententia lata aduersus possessorem, præiudicet vterius ad eum maioratum vocatus.
- 648 Num bona maioratus, ac fideicommissi, alienari absque regia facultate aliquibus in euentibus possint.
- 649 Quousque princeps concedere possit facultatem maioratus possessori ad bona maioratus alienanda.
- 650 Vtrum si maioratus in situus prohibuit ea bona, etiam de Regis facultate, alienari, successoresque prohibuit eam facultatem petere, aut ea vti, possint nihilominus eadem bona ex causis prædictis, ex regiaque facultate alienari. Et num, quando ex regia facultate alienantur, vendi in publica subhastatione debeant.
- 651 Qui ex facultate regia rem maioratus emit, an curare teneatur, ut inde alia res maiorati subrogetur. Et num, quod in compensationem pro re maioratus redditur, subijciatur eo ipso vinculo eius maioratus.
- 652 Examen ac decisio quorundam dubiorum circa facultates ad alienandum res maioratus, & circa eorum alienationem, ut eundem facultatum.
- 653 Bona maioratus, etiam ex regia facultate permissa alienari, aut obligari, an existentibus alijs bonis liberis possessoris maioratus, alienari, & obligari possint.
- 654 Maioratus successores num ob ingratiudinem, vel in institutorem, vel in anteriorem maioratus possessorem, possit successione in illo priuari.
- 655 Possessor maioratus an illo priuari possit ob dispositionem bonorum, quibus is maioratus constat.
- 656 Maioratus ex bonis patrimonialibus, num ex delicto possessoris, qui institutor illius non est, confiscari valeat.
- 657 Vtrum propter grauius delicta læsæ maiestatis diuinæ, aut humanæ, vel ob crimen Sodomie, possessoris, confiscari possit maioratus de bonis patrimonialibus ab alio institutus.
- 658 Vtrum ob crimen læsæ maiestatis humanæ, aut diuinæ, commissum à possessore maioratus, qui eum non instituit, excludatur eius liberi, transeatque ad vterius ad eum vocatum. Et de crimine læsæ maiestatis humanæ.

- 659 Vtrum ob delictum institutoris possit maioratus confiscari.
- 660 Num maioratus de bonis coronæ regni, confiscari ob delictum possessoris possit: & regnū propter Regis delictum.
- 661 De varijs tributorum nominibus ac generibus.
- 662 De varijs vectigalium, eiusque affinium, nominibus, ac generibus.
- 663 De alcuala, sicut in Lusitania dicta, & qui à solutione illius sint immunes.
- 664 Quæ res exemptæ sint, ut de eis alcuala non sit soluenda.
- 665 De tributo Lusitano, quod *empoficam* vocant.
- 666 Quis imponere tributum possit.
- 667 Ex qua causa tributum de nouo imponi, aut augeri possit: & num ea cessante, tributum cessare etiam debeat.
- 668 Quæ forma in tributo imponendo sit seruanda, ut sit iustum.
- 669 Licetumne sit tributum, ut non solum ex ijs, quæ negotiationis causa asportantur, aut venduntur, pars aliqua soluat, sed etiam ex cæteris rebus, quæ asportantur, extrahuntur, aut venduntur, id soluat.
- 670 De exemptione Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum à tributorum solutione: & de pœnis statutis tributa eis imponentibus, aut illa ab eis exigentibus, vel accipientibus.
- 671 Quid nomine Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum, in re proposita intelligatur.
- 672 In quibus euentibus licite tributa ex Ecclesiasticis accipiantur.
- 673 Qui alij à tributorum solutione sint exempti. Et num liceat, aut expediat, aliquos ita eximi, aut redditus tributorum diuendi.
- 674 Quousque tributa in conscientie foro sint soluenda.
- 675 Quando ex mercibus solutū non fuit tributum debitum, an qui titulo emptionis, aut alio, eas postea obtinent, teneantur in conscientie foro illud soluere.
- 676 Tributum vbi solui debeat.
- 677 Quando aliquis rem alterius vendit, permutat, asportat, aut extrahit, quis ad alcualam, vel alterius tributi, solutionem teneatur.
- 678 An aliquando emptor ad alcualam teneatur. Et nonnulla circa pactum, ut ad eam teneatur.
- 679 Vtrum de parte pretij, quæ non denient ad venditorem, soluere teneatur alcualam. Et quid de ministris, qui exigere tenentur tributa, & inquirere ac manifestare ea occultantes, neque id efficiunt.

INDEX LOCORVM
SACRAE SCRIPTURAE,
QVORVM EXPLANATIO INTELLIGI
ex Priori Parte Tertij Tomi potest.

Disput. 577.

VENDE mihi primogenita tua. Iuravit ei Esau, & vendidit primogenita. Genes. 25.

Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, & alteram odiosam, genueritque ex eis liberos, & fuerit filius odiosae primogenitus, volueritque substantiam inter filios suos dividere, non poterit filium dilectae effecere primogenitum, & praefere filio odiosae, sed filius odiosae agnoscat primogenitum, dabitque ei de his, quae habuerit cuncta duplicia: iste est enim principium liberorum eius, & huic debetur primogenita. Deuteron. 21.

Profanus ut Esau, qui propter unam escam vendidit primitivam suam. Hebr. 12.

Disput. 595.

Amice, non facio tibi iniuriam. An non licet mihi, quod volo, facere? An oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? Matth. 22.

Disput. 624.

In ipsa effusione infantium unus protulit manum. Genes. 38.

Disput. 625.

Fuit autem Hesper pater Salphaad, qui filios non habeant, sed tantum filias. Genes. Num. 26.

In istam rem postulant filia Salphaad. Da eis possessionem inter cognatos patris sui, &c. Num. 27.

Accesserunt autem & Principes, &c. usque ad finem capitis. Num. 36.

Disput. 661.

Accesserunt, qui didrachma accipiebant, &c. Et invenies fraterem, &c. Matth. 17.

A quibus accipiunt tributum vel censum? Ibid. *Licet censum dari Caesari, an non? Reddite, quae sunt Caesari, Caesari.* Matth. 22.

Ostendite mihi nummifera census. At illi obtulerunt ei denarium. Ibid.

Hunc angariaverunt. Matth. 27.

Disput. 662.

Vidit hominem sedentem in telonio. Matth. 9.

Ideo enim tributa praesatis. Ministrum enim Dei fuit in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita; cui tributum, tributum; cui vestigal, vestigal. Rom. 13.

Disput. 674.

Si receperit & aperuerit tibi portas, cunctus populus qui in ea est, salvabitur, & serviet tibi sub tributis. Deuteron. 20.

Qui vult tunicam tollere, amitte ei & pallium. Matth. 5.

A quibus accipiunt tributum vel censum. Matth. 17.

INDEX DISPUTATIONVM,
QVAE IN POSTERIORI PARTE

Tomi Tertij continentur.

680 **V**ARIA genera eiusmodi delictorum distinguuntur: praecipue furtum, rapina, & damnum datum.

681 Furtum praesens quid.

682 De vi publica ac privata, quas iura appellat.

683 Rapina quid.

684 De varijs furti generibus, & consequenter etiam rapinae.

685 Furtum an ex genere suo sit culpa lethalis.

Et de quantitate requisita, ut culpa lethalis sit.

686 De furtis domesticorum. Et num ob illa actio furti competat aduersus domesticos.

Et quid de eumentibus, aut alio titulo accipientibus eas res ad domesticos. Et quae quantitas sufficit, ut eiusmodi furti culpa sit lethalis.

Et num excommunicatio a patre familias ob tenta, pro rebus fibi furto ablati, comprehendat eiusmodi furti.

687 De furtis religiosorum.

688 Quando propter notabilem quantitatem, quae quis ab aliquo furatur minimis furtis, quantum singula ad culpam lethalem non sufficiunt, interueniat culpa lethalis ita furantis.

689 Quando ob notabilem quantitatem, quam quis per minima a singulis furetur ad diuersis; aut diuersi, per minima singuli, furentur ab eodem; culpa interueniat lethalis.

690 Vtrum in occulta acceptione rei propriae, quae alius habet, cernatur furtum.

691 Vtrum absque furto licitum quae aliquando sit propria auctoritate compensate occulte, quod alius debet, tantum de bonis illius accipiendo.

692 Vtrum lata excommunicatione a praelato, ut qui rem aliquam accipit, illam intra certum tempus restituat; & qui id scit, re intra idem tempus manifestet, ea excommunicatio comprehendat eum, qui in compensationem licitam rem accipit, eumque qui ita acceptam fuisse nouit.

693 Vtrum captiui inter Turcas, ac Saracenos, & alios, cum quibus ex parte nostra bellum est iustum, & ex parte ipsorum iniustum, verum furtum aut rapinam committant, accipiendo eorum bona, ipsi inuitis.

694 De penis spiritalibus pro furto, in quo sacrilegium interuenit, pro furto seu rapina piratarum, & pro furto ex naufragio, statutis.

695 De penis temporalibus pro furto, & vtrum licite homines pro furto interdum occidantur.

696 Quibus & aduersus quos actio furti competat.

697 De damno iniuste indebitum dato.

698 Vtrum, qui culpa solum leui, aut leuissima, damnum dedit, teneatur in foro conscientiae ante latam sententiam illud restituere; an vero solum in interiori foro teneatur illud restituere, ac proinde expectare possit in conscientiae foro, ut fecatur sententia.

699 De damno in arboribus, aut quod ex arboribus provenit.

700 De crimine falsi, quatenus ex illo, damnum in rebus proximi externis resultat. Et in primis de eo, qui sibi, aut alteri, qui in potestate ipsius sit, aut in cuius potestate ipse sit, scribit legatum, aut hereditatem; in alterius testamento, & de eo qui rem eandem duobus vendit.

701 De alijs criminibus falsi, nempe de supponente partem alienam, de immiscente indebitas res aliquas, & de vte falsis mensuris, & ponderibus.

702 De crimine falsae monetae.

703 De damno infecto, quod iura vocant, hoc est, quod nondum est factum, sed pendet in futurum.

704 De damno proveniente ex aqua, ratione operis facti in vicino praedio: cuius operis ac damni comparatione competit civili iure actio aquae pluviae accendae.

705 De aqueductis, & aqua quotidiana & aestiua.

706 De noui operis nuntiatione, & simul de interdictione quod vi aut clam.

707 De aedificijs, operibusque, ac immisionibus, in loco sacro aut publico, & peculiariter, in vijs publicis, & quae illae sint.

708 De itinere, actu, viaque priuatis.

709 Quouisque cuique liceat aedificare in suo solo proprio, aut non liceat, quia id cedit in alterius, aut in boni communis, damnum seu praedictum.

710 De quasi delictis circa res externas, iudicis videlicet, qui, sine dolo, culpabiliter sententiam iniustam tulit; patrisfamilias qui teneatur ad damna ex ijs, quae eijciuntur de sua domo, absque sua culpa secuta; nauatarum, capponum, & stabulariorum, qui similiter teneantur de damnis a suis datis.

711 Ad damnum a mancipio absque domini culpa datum quouisque dominus teneatur.

712 Ad damna, quae animalia bruta absque domini culpa dant, quouisque eorum dominus teneatur.

713 Vtrum in foro conscientiae, nulla expectata actione, teneatur caput domus soluere damna, absque

Index Disputationum.

- Abique vlla sua culpa, à suis domesticis data, proijcendo, effundendo vel appendendo aliquid indebitè de domo. Idem de navis, cau pontibus, & stabularijs, comparatione damnorum suorum famulorum. Et de domino mancipij, aut animalis, comparatione damnorum, quæ mancipium aut animal, similiter dederint.
- 714 Quid sit restitutio, & cuius virtutis sit actus.
- 715 Discrimen inter restitutionem, & satisfactionem, & num pro iniuria & offensa, sumptus præcisè à damno dato, restitutio debeatur.
- 716 Vtrum restitutio necessaria sit ad salutem.
- 717 De radicibus vnde restituendi obligatio oritur.
- 718 Quousque obligatio confurgat restituendi ex parte rei acceptæ, ad alterumve attinentis.
- 719 Quousque bonæ fidei possessor rei alienæ, ad alterumve attinentis, fructus illius restituere teneatur. Et num tali bonæ fidei possessori solui debeant impensa & melioramenta in tali re facta.
- 720 Ex regula disput. 718. tradita, nonnulla deducuntur, quibus magis elucidetur.
- 721 Nonnulla alia circa eum, qui rem alienam cepit bona fide possidere. Et num, si titulo emptoris, aut alio oneroso, cepit illam possidere, & postea bona fide illam vendat aut permutet, teneatur restituere domino illius, quod in commutationem pro illa accepit, competere alienam fuisse.
- 722 Vtrum, qui bona fide rem emit, aut permutatione comparauit ex latrone, si dum eam possidet, sciat ad alium pertinere, possit, vt se indemnem seruet, reddere eam latroni, & reciperare, quod pro ea dedit; an teneatur illam reddere domino.
- 723 De mala fidei possessore rei alienæ, titulo emptoris, aut quouis alio, quousque ad restitutionem em teneatur.
- 724 Obligationis restituendi, quando formalis iniustitia anteceffit, tres partes distinguuntur. Et quousque sit restituendum in prima. Nempe, quando neque obligatio restituendi oritur ex eo, quod res aliena iniuste sit laesa aut destructa, neque ex re, cuius dominium ad alium attinet.
- 725 Quousque sit restituendum, quando restituendi obligatio confurgit ex re iniuste usurpata, aut iniuste retenta, quæ ad alterum quo ad dominium spectat. Et num deducendæ sint expensæ cum ea factæ. Ac num aliquando percat domino illius; & non iniuste detentori.
- 726 Quousque sit restituendum, quando obligatio confurgit ex damno iniuste rebus aliorum externis dato.
- 727 Num, qui impedit aliquem ad affectionem boni alicuius, teneatur id illi restituere.
- 728 De restitutione damnorum in bonis externis, quæ ex adulterio sequuntur, vbi disputan-

- dam. Et num dans operam rei illicitæ, restituere teneatur damna, quæ abique alia sua culpa sequuntur.
- 729 Qui ad restituendum teneantur, Et de iubente, seu mandante, ratum ve habeat damnum nomine ipsius iniuste esse datum.
- 730 De consulente.
- 731 Discrimen inter mandantem & consulentem, quando post reuocatum mandatum ac consilium, damnum iniuste inferitur.
- 732 De consentiente. Et num consentiens aut suffragium ferens ad damnum iniustum, quando sine tali consensu aut suffragio similiter id damnum dateur, ad restitutionem illi teneatur.
- 733 De adulatore & receptatore.
- 734 De participantibus. Et quousque singuli, in varijs euentibus, restituere teneantur.
- 735 De tuto, non obstante, & non manifestante. Et num, qui solum ex caritate ad hæc teneatur, restituere, teneatur, si illa omittat. Ac vtrum, qui aliquid accipit, vt ea omittat, restituere id teneatur.
- 736 Vtrum, vt aliquis restituere teneatur damnum iniuste datum, satis sit esse concausam iniustam illius; an verò necesse sit esse causam, sine qua id damnum non esset datum.
- 737 Quousque, & quo ordine, nouem concausæ explicatæ, exequutoriæque ipse, restituere teneantur.
- 738 Si is, cui faciendæ est restitutio, remittat vni concausarum damni iniuste dati obligationem restituendi, nam reliquæ concausæ eiusdem damni maneat nihilominus obligatæ in solidum.
- 739 Custodes diuersarum rerum, & alij ministri publici, qui ex officio ad aliquam teneantur, quousque perituri sint, contra iustitiam peccent, atque ad restitutionem teneantur.
- 740 Vtrum custodibus, & similibusque alijs ministris publicis, fas sit conuentionem facere circa penas. Et vtrum restituere teneantur, si quid ita accipiant, antequam ipsi lata sententia adiudicetur.
- 741 Cui faciendæ est restitutio. Et num fieri debeat domino, prætermissis non solum iniuste illius rei detentore, sed etiam iusto.
- 742 Restitutio quousque hæc redibus illius, cui res erat debita, sit faciendæ.
- 743 Vtrum soluens creditoris sui creditoris, liberetur ab onere restituendi suo creditori.
- 744 Bona incerta quæ, & quæ diligentia adhibenda, vt ipsæ ad quos spectant, restituantur.
- 745 De restitutione ita incertorum, vt scilicet incertum sit, cui aut quibus in particulari debeantur, certum tamen est, alicui aut aliquibus, ex certis quibusdam, id deberi.
- 746 De restitutione omnino incertorum. Et num inuenta, quando facta diligentia, nescitur, cuius sint, restitutioni sint obnoxia.
- 747 Quibus pauperibus restitutio bonorum incertorum fieri debeat. Et num ad illa distribuenda necesse sit interueniat Episcopi auctoritas.

Vtrum

Index Disputationum.

- 748 Vtrum qui circa bona incerta summi Pontificis auctoritate compositionem faciunt, tuti sint in conscientia.
- 749 Lusitanæ leges circa animalia inuenta expenduntur, num iustæ sint.
- 750 Leges huius Castellæ regni circa inuenta.
- 751 Quid sit restituendum. Quod si pereat, aut dum mittitur, non perueniat ad eum, cui faciendæ est restitutio, cui pereat.
- 752 Vbi & cuius expensæ restitutio sit faciendæ.
- 753 Quando restitutio sit faciendæ. Et num continuè peccet, qui non restituit; & quando peccata non restituendo numero multiplicentur.
- 754 De causis excusantibus à restitutione statim faciendæ. Et præsertim de impotentia.
- 755 Vtrum ad vitandum damnum cuiusdam tertij, vel commune, aut etiam eius, cui restit-

- tio est faciendæ, fas aliquando sit restitutionem differre.
- 756 Num quando restitutio fieri debet statim, concessarius concedere penitentem inducias possit ad restitutionem differendam. Et quousque negare absolutionem debeat non restituenti statim.
- 757 Num condonatio creditoris liberet debitorem à restituendi onere.
- 758 Vtrum debitor per ingressum religionis liber à restituendi onere maneat.
- 759 Num creditorem esse excommunicatum, sufficiens causa sit differendi restitutionem eius, quod illi debetur.
- 760 Restitutio quo ordine sit faciendæ, quive creditores præponendi sint alijs in solutione eorū, quæ illis debentur.

INDEX LOCORVM
SACRAE SCRIPTURAE,
QVORVM EXPLANATIO INTELLIGI
ex Posteriori Parte Tertij Tomi potest.

Disput. 681.

ET reddidit infinis mercedem laborum suorum.
Sap. 10.
Ideo infini tulerunt spolia impiorum. & decan-
tauerunt, Domine, nomen sanctum tuum, & victri-
cem manuum tuam laudauerunt pariter. Ibid.

Disput. 683.

Non rapinam arbitratus est, esse se aequalem Deo.
Philip. 3.
Qua non rapui, tunc exsoluebam. Plal. 68.

Disput. 684.

Qui furatus fuerit hominem, & vendiderit eum, conui-
ctus noxae, morte myriatur. Exo. 21.

Disput. 685.

Neque fures, neque rapaces, regnum Dei possidebunt.
1. Corinth. 6.
Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Matth. 19.

Disput. 695.

Pro mensura enim peccati erit & plagarum modus.
Deuter. 25.

Disput. 698.

Si egressus ignis inuenerit spicas, & comprehenderit a-
ceruos frugum, sine stantes segetes in agris, reddet
damnum, qui ignem succenderit. Exo. 22.

Disput. 715.

Mihi vindictam, & ego retribuam, dicit Dominus.
Hebr. 10.
Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fue-
ris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relin-
que ibi munus tuum, ante altare, & vade prius recon-
ciliari fratri tuo, & tunc veniens offers munus tuum.
Matth. 5.
Si quis furatus fuerit bouem aut ouem, & occiderit vel
venderit, quinque boues pro vno boue restituet, &
quatuor oues pro vna oue. Exo. 22.

Disput. 716.

Peruntamen, quod superest, date eleemosynam, & ecce
omnia munda sunt vobis. Luca 11.
Reddite omnibus debita, cui tributum, tributum. Ne-
mini quidquam debeatis. Rom. 13.
Reddite, quae sunt Caesaris, Caesari. Matth. 22.
Videte, ne forte furtiuus sit. Reddite eum dominis suis:
quia non licet nobis aut edere ex furo aliquid, aut
contingere. Tob. 2.

Si dixerit impio, morte morieris. Et ille egerit peni-
tentiam a peccato suo, feceritque iudicium & iusti-
fiam, & pignus restituerit, rapinamque reddide-
ris, in mandatis vitae ambulauerit, nec fecerit quic-
quam iniustum, vita viuet, & non morietur.
Ezech. 33.

Phariseus autem capit intra se reputans dicere, quare
non baptizatus esset ante prandium, dixit illi Chri-
stus: Nunc vos Pharisei, quod de foris est calicis &
catini mundatis; quod autem intus est, vestrum, ple-
num est rapina & iniquitate. Stulti, nonne qui fe-
cit quod de foris est, etiam id quod intus est, fecit.
Luca 11.

Vae vobis, Scribe & Pharisei, qui mundatis, quod de
foris est calicis, & paropsidis, intus autem pleni
estis rapina & immunditia. Phariseae caece, munda
prius quod intus est calicis & paropsidis, ut fiat id,
quod de foris est mundum. Matth. 23.

Miserere anima tuae placens Deo. Eccle. 30.
Ecce, Domine, dimidium bonorum meorum do paupe-
ribus, & si quid aliquem defraudauit, reddo quadru-
plum. Luca 19.

Quia hodie salus huic domui facta est. Ibid.
Sine fide impossibile est placere Deo. Heb. 10.

Nisi poenitentiam egeritis, omnes peribitis. Luca 13.
Si distribero in cibos pauperum omnes facultates meas,
& si tradidero corpus meum ita ut ardeam, cari-
tatem autem non habuero, nihil mihi prodest. 1. Co-
rinth. 13.

Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet vo-
bis Pater vester caelestis delicta vestra. Matth. 6.
Sed vos vobis Phariseis, qui decimatis mentam, & ru-
tam, & omne olus, & praetenditis iudicium & cari-
tatem Dei. Haec oportuit facere, & illa non omit-
tere. Luca 11.

Consilium meum placeat tibi, Rex, & peccata tua elec-
mosynis redime: forsitan ignoscet tibi Deus delictis
tuis. Daniel 4.

Beatus vir, qui intelligit super egenum & pauperem,
in die mala liberabit eum Dominus. Plal. 40.

Per misericordiam & fidem purgantur peccata. Pro-
uerb. 15.

Mise-

Index locorum S. Scripturae.

Misericordia, & veritate redimitur iniquitas. Pro-
uerb. 16.

Eleemosyna ab omni peccato & a morte liberat, & non
patietur animam ire in tenebras. Tobiae 4.

Eleemosyna purgat peccata, & facit inuenire miseri-
cordiam & vitam aeternam. Ibid. 12.

Et ego dico vobis, facite vobis amicos de mam-
mona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant

vos in aeterna tabernacula. Luca 16.

Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est, sciens bo-
num & malum. Gencl. 3.

Disput. 732.

Si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire quam
Deum iudicare. Act. 4.

A P P R O B A T I O.

Opus hoc de Delictis & quasi Delictis, Iustitiae Commutatiuae circa bo-
na externa contrarijs, Clariss. Doctores & Professoris Ludouici Molinae è
Societate Iesu, pari laudis praerogatio, quo altera huius Tomi pars pridem in
lucem edita, dignum est. Praesertim cum restitutionis campus in eo ma-
iori diligentia & labore, quam ab alijs, videatur excultus. Vnde non Sa-
cræ Theologiae modò, sed & iuris prudentiae studiosis, magno vsui futu-
rum est: quodque in omnium manibus summa cum vtilitate versetur, di-
gnissimum. Antwerp. in Seminario Episcopali 14. Ianuarij 1608.

Laurentius Beyerlinck, Antwerp.

S. Theol. Licent. Eccles. Antwerp.
Canonicus, & Librorum censor.